



---

# Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden'

Thea van Niekerk, Pamela Potters, Marieke Meeusen



LIVESTOCK RESEARCH  
WAGENINGEN **UR**

---

---

# Rapportage kwalitatief onderzoek 'Identificatie en Registratie van honden'

Thea van Niekerk<sup>1</sup>, Pamela Potters<sup>2</sup>, Marieke Meeusen<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Wageningen-UR Livestock Research

<sup>2</sup> Pam Onderzoek en Advies

<sup>3</sup> LEI – Wageningen UR

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen UR Livestock Research, in opdracht van en gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, in het kader van het Beleidsondersteunend onderzoek thema 'Dierenwelzijn' (projectnummer BO-20-008-004.02)

Wageningen UR Livestock Research

Wageningen, november 2014

---

Livestock Research Rapport 818

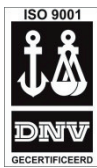
---

Niekerk, van T.G.C.M., Potters, P., Meeusen, M. 2014. Rapportage kwalitatief onderzoek "Identificatie en Registratie van honden". Wageningen UR (University & Research centre) Livestock Research, Livestock Research Rapport.818, 30 blz.

© 2014 Wageningen UR Livestock Research, Postbus 338, 6700 AH Wageningen, T 0317 48 39 53, E info.livestockresearch@wur.nl, www.wageningenUR.nl/livestockresearch. Livestock Research is onderdeel van Wageningen UR (University & Research centre).

Livestock Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever of auteur.



De certificering volgens ISO 9001 door DNV onderstreept ons kwaliteitsniveau. Op als onze onderzoeksopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Animal Sciences Group van toepassing. Deze zijn gedeponereerd bij de Arrondissementsrechtbank Zwolle.

Livestock Research Rapport 818

---

# Inhoud

	<b>Samenvatting</b>	<b>5</b>
<b>1</b>	<b>Achtergrond, doelstelling en opzet van het onderzoek</b>	<b>7</b>
	1.1 Achtergrond	7
	1.2 Doelstelling I&R	8
	1.3 Aanpak	8
	1.4 Doelstelling kwalitatief onderzoek	9
	1.5 Terminologie	9
<b>2</b>	<b>Materiaal en methode</b>	<b>10</b>
	2.1 Theory of Planned Behaviour	10
	2.2 Opzet kwalitatief onderzoek	10
<b>3</b>	<b>Resultaten</b>	<b>12</b>
	3.1 Aankoop van een pup	12
	3.1.1 Aankoopkanalen	12
	3.1.2 Aankoopcriteria	14
	3.1.3 Identificatie en registratie	15
<b>4</b>	<b>Discussie en conclusies</b>	<b>18</b>
	4.1 Aankoop van een pup	18
	4.2 I&R regeling	19
	4.3 Chippen en registreren van een pup	19
<b>5</b>	<b>Reacties van respondenten</b>	<b>21</b>
<b>6</b>	<b>Literatuur</b>	<b>23</b>
	<b>Bijlage 1 Vragenlijst kwalitatief onderzoek</b>	<b>25</b>
	6.1 Achtergrond geïnterviewde	25
	6.2 Kennis	25
	6.3 Attitude	26
	6.4 Intenties	26

# Samenvatting

Per 1 april 2013 is het gewijzigde besluit identificatie en registratie (I&R-regeling) van dieren in werking getreden, waarin de identificatie en registratie van honden verplicht gesteld wordt voor pups die vanaf die datum in Nederland geboren worden. Daarnaast geldt deze verplichting reeds langer voor honden die in Nederland geïmporteerd worden.

De verplichte identificatie en registratie van honden is ingesteld om een aantal doelen te dienen. Het hoofddoel is om de opsporing van malafide praktijken beter mogelijk te maken. I&R kan daarbij helpen doordat het makkelijker wordt om inzicht te krijgen in de oorsprong van pups die van eigenaar wisselen.

Hoewel I&R sinds 1 april 2013 verplicht is voor alle pups, kan het enige tijd duren voordat dit daadwerkelijk gerealiseerd zal zijn. De regeling moet bekendheid krijgen bij een breed publiek. Een breed draagvlak kan helpen bij de naleving van de wet. Controle op naleving van de wet is erg lastig als de pups eenmaal bij de kopers en dus zeer verspreid over het land zijn. Een cultuurverandering, waarbij meerwaarde gezien wordt in een gechipte en geregistreerde pup, zou ertoe kunnen leiden dat I&R door marktwerking gemeengoed wordt. Om een cultuurverandering in beeld te brengen kan een vragenlijst voorgelegd worden aan een grote groep mensen om een globaal idee te krijgen van de beleving over het onderwerp (kwantitatief onderzoek). Om inzicht te krijgen in onderliggende gevoelens en beweegredenen dient met een kleinere groep een diepte-interview gehouden te worden (kwalitatief onderzoek).

Het onderhavige rapport is een verslag van een kwalitatief onderzoek onder (potentiële) hondenbezitters met als belangrijkste doelstelling om inzicht te krijgen in de kennis, houding en gedrag van (huidige en toekomstige) hondenbezitters t.a.v. het chippen en registreren van honden.

Eind 2013 is door Wageningen UR Livestock Research dit kwalitatieve onderzoek uitgevoerd. Daarvoor zijn 4 focusgroepen met in elk 7 personen (huidige en toekomstige hondenbezitters) geformeerd. Omdat de houding van stedelingen kan verschillen van die van mensen van het platteland, is het onderzoek op twee verschillende locaties uitgevoerd. Er werden 2 focusgroepen in Amsterdam ondervraagd en twee in Den Bosch. De mensen in de Amsterdam groepen kwamen voornamelijk uit een stadse omgeving (Amsterdam, Amstelveen, ed.). De mensen in de Den Bosch groepen kwamen voornamelijk uit een meer landelijke omgeving, uit de dorpen om Den Bosch heen, dus geen mensen uit Den Bosch zelf.

Het merendeel van de respondenten noemde marktplaats of een advertentie uit de krant als een goed medium voor de aanschaf van pups. Gelegenheidsnestjes werden positief beoordeeld, terwijl rashondenfokkers gewantwoord en te commercieel gevonden werden. Bijna alle respondenten dachten een malafide gefokte hond te kunnen herkennen en achtte de kans klein dat ze hier slachtoffer van zouden worden. Toch waren er een aantal die hier wel degelijk een (slechte) ervaring mee hadden. In de toekomst achtten zij zichzelf wijzer en schatten de kans op herhaling van een miskoop klein in. De onderzoekers plaatsten hier vraagtekens bij, aangezien de aankoopcriteria niet gewijzigd werden.

In geen van de groepen was men bekend met het verplichte karakter van I&R voor puppen. Bij melding hiervan was men enigszins argwanend omtrent de redenen om I&R te verplichten. Men vermoedde dat er bijbedoelingen bij zaten, zoals het makkelijker kunnen heffen van hondenbelasting. Men zag doorgaans niet hoe I&R het probleem van malafide praktijken kon tegengaan en de algemene mening was dat hier efficiëntere manieren voor zijn: iedereen weet immers waar de malafide fokkers zitten, dus waarom worden die niet simpelweg opgepakt? De bereidheid tot I&R in de toekomst bleek laag. Voor het terugvinden van verloren geraakte honden zag men het nut wel, maar desondanks werd meestal niet overgegaan tot I&R. Slechts een enkeling zag de wettelijke verplichting als een reden om in de toekomst een gechipte en geregistreerde pup aan te schaffen.



---

# 1 Achtergrond, doelstelling en opzet van het onderzoek

## 1.1 Achtergrond

Schattingen van het aantal in Nederland gehouden honden lopen uiteen van 1.9 miljoen in 2008 (Cornelissen & Hopster, 2008) tot 1.5 miljoen in 2010 (HAS, 2011). Jaarlijks worden naar schatting 180.000 pups verkocht. Volgens een rapport van IFAW (van Uhm, 2010) vallen hiervan zo'n 120.000 buiten enige registratie. Naar schatting worden zo'n 50.000 honden op jaarbasis verkocht door fokkers/handelaren die bewust de minimale welzijnseisen voor ouderdieren en pups omwille van het geldelijk gewin geweld aan doen, niet transparant zijn in hun handelen en de hand lichten met de wettelijke registratieplicht. Vaak worden dan verschillende wetten overtreden, onder andere op het gebied van transport, dierenwelzijn en diergezondheid, registratie en betaling van belastingen (o.a. HKB '99, de Regeling handel levende dieren en levende producten en Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren). Bij dergelijke praktijken wordt het welzijn van de pups vaak onvoldoende gewaarborgd door bijvoorbeeld scheiding van de moeder op te jonge leeftijd, niet of verkeerd geënt of slechte gezondheids- en welzijnsomstandigheden.

Potentiële pupkopers, die op zoek gaan naar een hond, blijken onbedoeld toch vaak een hond aan te kopen uit dergelijke ongewenste fokkerijen, doordat het onderscheid met bonafide handel/fokkerij niet altijd eenvoudig te herkennen is. Kopers worden op dit punt nogal eens op het verkeerde been gezet (b.v. ogenschijnlijk particuliere verkoop van pups, die in werkelijkheid uit een grootschalige commerciële fokkerij komen). Een deel van de malafide praktijken wordt aldus in stand gehouden door onwetendheid en/of goedgelovigheid van het publiek.

Oost Europese puppyfokkerijen leveren op grote schaal puppies door heel Europa. Voor een klein deel betreft dit legale pups, maar voor een groot deel betreft het verhandelde/gefokte honden die niet gechipt zijn en zeer waarschijnlijk niet of onvoldoende gevaccineerd zijn. Dit blijkt uit de zeer regelmatig door de overheid onderschepte transporten van pups, die niet gechipt zijn en die niet voorzien zijn van de juiste papieren. Echter, ook binnen Nederland spelen zich dergelijke fokkerij- en handelspraktijken af en óók onder gechipte pups kunnen ongewenste zaken spelen. Hierdoor is de hondenhandel en -fokkerij een zeer moeilijk te doorgronden netwerk, dat door de vele verschillende handelsstromen, waarbij zowel commerciële bedrijven als particuliere fokkers betrokken zijn, moeilijk in kaart te brengen is.

Per 1 april 2013 is het gewijzigde besluit identificatie en registratie (I&R-regeling) van dieren in werking getreden, waarin de identificatie en registratie van honden verplicht gesteld wordt voor pups die vanaf die datum in Nederland geboren worden. Daarnaast geldt deze verplichting reeds langer voor honden die in Nederland geïmporteerd worden. Op deze manier zal in de loop van een aantal jaren de volledige populatie honden geïdentificeerd en geregistreerd moeten zijn (de niet geregistreerde honden zullen dan immers van ouderdom wegvallen).

De identificatie van honden wordt reeds jaren gerealiseerd met een microchip, hetgeen een algemeen gangbare en geaccepteerde methode is. De Raad van Beheer op Kynologisch Gebied, die verantwoordelijk is voor de uitgifte van stambomen voor in Nederland geboren rashonden, stelt het chippen van deze rashonden verplicht. Het chippen wordt door de eigen medewerkers gedaan en de chipnummers hebben een unieke code, waaruit blijkt dat de hond in kwestie een Nederlandse rashond is. Niet-rashonden of rashonden uit een land waar geen identificatie via een microchip gebruikelijk is, werden voorheen alleen gechipt op initiatief van de eigenaar. Vanaf 3 juli 2012 dienen alle honden die de grens passeren voorzien te zijn van een microchip (EU-verordening 998/2003).

Een motivatie voor chippen kan zijn om de hond terug te kunnen vinden bij verlies of wegglopen. Daartoe werden en worden de microchips geregistreerd in een aantal databanken. De registratie als

---

gevolg van de verplichte I&R gebeurt ook in databanken. Dit zijn deels dezelfde, reeds bestaande databanken, die hiertoe aangepast zijn, zodat ze voldoen aan de (veiligheids)voorwaarden, die door de overheid gesteld worden. Tevens zijn er enkele nieuwe databanken opgezet. Alle databanken dienen de gegevens volgens een voorgeschreven protocol aan de overheid te verstrekken waarna de toezichthouder deze kan gebruiken voor haar opsporingsonderzoeken.

## 1.2 Doelstelling I&R

De verplichte identificatie en registratie van honden is om praktische redenen alleen voor puppen ingesteld. In de loop der jaren zullen aldus alle honden geïdentificeerd en geregistreerd zijn. Deze maatregel beoogt een aantal doelen te dienen. Het hoofddoel is de opsporing van malafide praktijken beter mogelijk te maken. Dat zal naar verwachting niet zondermeer bereikt kunnen worden door I&R te verplichten. I&R zal wel bijdragen aan het inzicht in de oorsprong van pups die van eigenaar wisselen. Fokkerij en handelsstromen van honden kunnen daardoor beter in kaart worden gebracht. I&R kan een betere tracering van de oorsprong van malafide en illegaal gefokte/verhandelde honden bewerkstellingen en daarmee een bruikbaar hulpmiddel zijn voor opsporingsanalyses bij de NVWA.

## 1.3 Aanpak

Belangrijk voor het slagen van de doelstelling van I&R is, dat het gedragen wordt door alle betrokken partijen (van pupkoper tot dierenarts en hondenverkoper en hondenfokker). Daarbij dienen alle bonafidepartijen zich bewust te zijn van de noodzaak van het op verantwoorde wijze fokken, verhandelen en houden van honden en hun gezamenlijke verantwoordelijkheid hierin. Deze verantwoordelijkheid begint met het (laten) chippen en registreren van pups. Naast het eigen opsporingsonderzoek van de overheid is het daarbij van belang dat alle betrokken partijen misstanden melden.

Hoewel I&R sinds 1 april 2013 verplicht is voor alle pups, kan het enige tijd duren voordat identificatie en registratie daadwerkelijk gerealiseerd wordt. De regeling moet bekendheid krijgen bij een breed publiek. Een breed draagvlak kan helpen bij de naleving van de wet. I&R zelf vergt een administratieve inspanning en brengt ook kosten met zich mee. Dit is een nadeel, omdat het de bereidheid van hondeneigenaren om een hond te laten chippen en registreren kan verminderen. Controle op naleving van de wet is erg lastig als de pup eenmaal bij de koper is. Een cultuurverandering, waarbij meerwaarde gezien wordt in een gechipte en geregistreeerde pup, zou ertoe kunnen leiden dat I&R door marktwerking gemeengoed wordt. Een dergelijke cultuurverandering vergt een omslag in het denken bij potentiële kopers en verkopers/fokkers, die tijd vraagt en die wellicht niet zonder extra inzet (in wat voor vorm dan ook) gerealiseerd kan worden.

Cultuurveranderingen als gevolg van I&R zouden kunnen bestaan uit:

- bewuster aankoopgedrag door het publiek
- verandering in onderliggende waardepatronen
- hogere waardering door het publiek van gechipte en geregistreeerde honden
- lagere waardering van ongeregistreeerde pups en daarmee een afname van de vraag
- marktwerking I&R met mogelijk kansen voor de fokkerij/handel voor (eigen) keurmerken
- vereenvoudiging om welzijnsknelpunten binnen de hondenfokkerij en -handel op te sporen en aan te pakken.

I&R zou ook verdergaande effecten kunnen hebben, doordat fokkers en handelaren beter te traceren zijn en op 'productkwaliteit' kunnen worden aangesproken. Dit zou kunnen leiden tot:

- kwaliteitsverhoging van de gefokte/verhandelde pups
- vereenvoudiging voor consumenten verhaal te halen over de kwaliteit van de pup

Om een cultuurverandering in beeld te brengen zijn verschillende onderzoekstechnieken beschikbaar. Een kwalitatieve aanpak bestaat uit diepte interviews met een kleinere groep om onderliggende gevoelens en beweegredenen boven water te krijgen. De interviews kunnen veranderingen/effecten als gevolg van de verplichte I&R in beeld brengen bij personen uit diverse geledingen van de



---

"hondenwereld". Het gaat bij deze interviews niet om het verkrijgen van exacte cijfers, maar wel om een eventuele wijziging in 'mindset' inzichtelijk te maken. Tijdens deze interviews kunnen de effecten van I&R of lacunes in de wetgeving boven water komen. Tevens zouden er aanwijzingen naar boven kunnen komen over mogelijkheden tot het reduceren van negatieve neveneffecten, het dichten van lacunes en wellicht mogelijkheden om gebruik te maken van positieve neveneffecten. Kwalitatief onderzoek is verkennend, inventariserend en ideeën genererend van aard en brengt motivaties achter bepaalde meningen en gedrag in kaart. Resultaten uit kwalitatief onderzoek leggen de nadruk op welke aspecten van belang zijn en niet op de cijfermatige verdeling van die aspecten.

Om cijfermatige informatie te verkrijgen dient een kwantitatief onderzoek als vervolg op het kwalitatieve onderzoek plaats te vinden. In een kwantitatief onderzoek krijgt een grote groep mensen, representatief voor de doelgroep, een vragenlijst voorgelegd. Uit de resultaten van kwantitatief onderzoek kunnen cijfermatige conclusies getrokken worden. Een dergelijk kwantitatief onderzoek kan dienen als een soort 'nulmeting' en kan inzichtelijk maken wat er bekend is over I&R en hoe mensen staan tegenover het chippen en registreren van honden.

## 1.4 Doelstelling kwalitatief onderzoek

Het Ministerie van Economische Zaken wil inzicht krijgen in wat hondenbezitters en mensen die de aankoop van een hond overwegen, weten over het chippen en registreren van honden alsook wat zij hiervan vinden en wat zij zelf doen of overwegen te doen in de toekomst.

De belangrijkste doelstelling van het kwalitatieve onderzoek onder (potentiële) hondenbezitters is inzicht krijgen in de kennis, houding en gedrag van (huidige en toekomstige) hondenbezitters t.a.v. het chippen en registreren van honden.

Op basis van de uitkomsten van het kwalitatief onderzoek kan een kwantitatief onderzoek opgezet worden. Door het kwantitatief onderzoek in de tijd te herhalen, wordt inzicht verkregen in eventuele wijzigingen in houding (t.a.v. I&R) en/of situatie (% mensen met gechipte en geregistreerde pups).

## 1.5 Terminologie

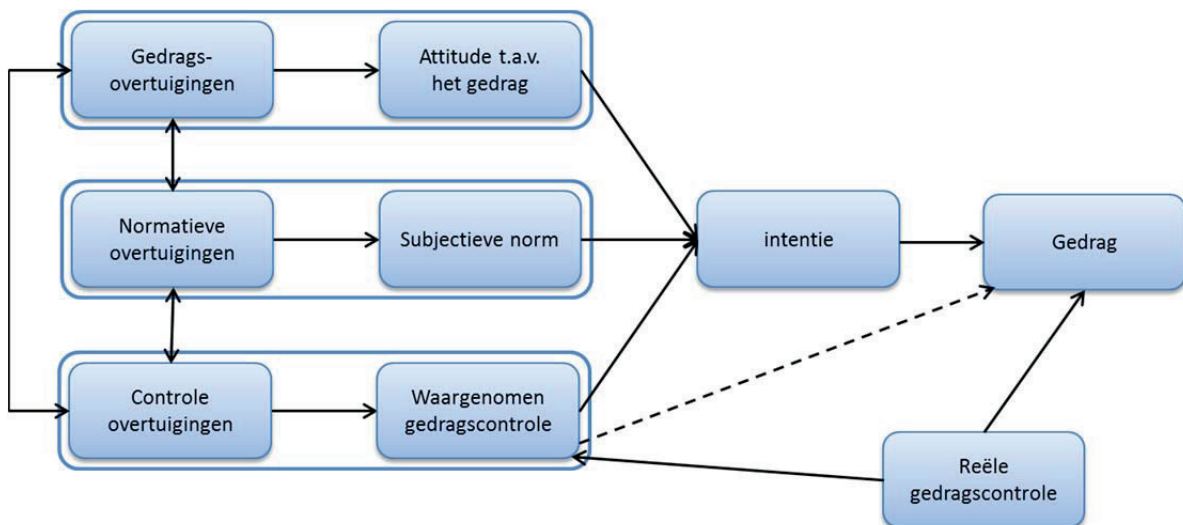
Malafide is een beladen term waarmee 'te kwader trouw' of 'met het oogmerk je te bedriegen' wordt bedoeld. Eén van de definities van malafide hondenhandel/-fokkerij is dat hiervan sprake is zodra het dierenwelzijn ondergeschikt wordt gemaakt aan het geldelijk gewin. De Hondenbescherming hanteert de volgende definitie: 'Malafide hondenhandel' is handel in honden die niet voldoet aan minimale welzijnseisen voor ouderdieren en pups. Dit is het geval als dieren bijvoorbeeld worden verwaarloosd, pups te vroeg van de moeder gescheiden worden of onvoldoende aandacht wordt besteed aan socialisatie. Malafide praktijken kunnen binnen de wettelijke kaders vallen, maar ook wetsovertredingen omvatten, zoals bijvoorbeeld bij het te vroeg scheiden van de pups van de moeder.

illegaal is (= overtreding van wetten). I&R Hond is om malafide praktijken op te kunnen sporen. Malafide is niet synoniem voor illegaal (en vice versa). Zo kunnen ook goede pups worden geïmporteerd bij illegale import. Indien men o.a. niet voldoet aan de voorgeschreven registratieplicht spreekt men vaker van illegale hondenhandel/-fokkerij. Er kunnen hierbij verscheidene wetten worden overtreden (o.a. HKB '99, de Regeling handel levende dieren en levende producten en Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren). Volgens IFAW (van Uhm, 2010) is er bij de illegale hondenhandel regelmatig sprake van meervoudige overtredingen, onder andere op het gebied van transport, dierenwelzijn en diergezondheid, registratie en betaling van belastingen. Bij malafide praktijken wordt het welzijn van de pups vaak onvoldoende gewaarborgd door bijvoorbeeld scheiding van de moeder op te jonge leeftijd, niet of verkeerd geënt of slechte gezondheids- en welzijnsomstandigheden.

## 2 Materiaal en methode

### 2.1 Theory of Planned Behaviour

Voor de opzet van het kwalitatieve onderzoek en later ook voor een kwantitatief onderzoek is uitgegaan van de 'theory of planned behaviour (Ajzen, 1991). Deze theorie gaat uit van de aanname dat het gedrag van mensen het directe gevolg is van hun gedragsintenties. Deze gedragsintenties zijn op hun beurt weer een gevolg van de houdingen (attitudes) die mensen hebben ten opzichte van een bepaald gedrag en subjectieve normen die aangeven wat de omgeving van de persoon gewenst gedrag vindt. Tenslotte is het ook van belang in hoeverre mensen van mening zijn dat ze invloed hebben op de situatie (waargenomen gedragscontrole).



**Figuur 1:** Schematische weergave Theory of Planned Behaviour

Dit model is gebruikt bij het opzetten van de vragenlijsten. Het model gaat uit van de volgende stappen:

1. kennis: er is kennis nodig van het probleem en van de verschillende gedragsmogelijkheden:
  - a. Gedragsovertuiging: kennis van het belang van chippen en registreren
  - b. Normatieve overtuiging: kennis van hoe de buitenwereld tegen chippen en registreren aankijkt
  - c. Controle overtuigingen: kennis van de mogelijkheden om te chippen en registreren
2. attitude: de persoon moet voor zichzelf een houding bepalen
  - a. attitude t.a.v. gedrag: wat vindt hijzelf van het chippen?
  - b. Subjectieve norm: wat denkt hij dat zijn omgeving vindt van chippen en registreren?
  - c. Waargenomen gedragscontrole: denkt men de hond daadwerkelijk te kunnen chippen en registreren.
3. intentie: de persoon moet zich een bepaald gedrag gaan voornemen
4. gedrag: uiteindelijk moet dit gedrag ook daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden

### 2.2 Opzet kwalitatief onderzoek

Het kwalitatief onderzoek is uitgevoerd door een daarin gespecialiseerd bureau (Bureau Fris).

Voor het kwalitatief onderzoek zijn 4 focusgroepen met in elk 7 huidige en toekomstige hondenbezitters geselecteerd. Omdat de houding van stedelingen kan verschillen van die van mensen van het platteland, is het onderzoek op twee verschillende locaties uitgevoerd. Er werden 2 focusgroepen in Amsterdam ondervraagd en twee in Den Bosch. De mensen in de Amsterdam groepen kwamen voornamelijk uit een stadse omgeving (Amsterdam, Amstelveen, ed.). De mensen in de Den

---

Bosch groepen kwamen voornamelijk uit een meer landelijke omgeving, uit de dorpen om Den Bosch heen, dus geen mensen uit Den Bosch zelf.

De belangrijkste selectiecriteria voor de respondenten zijn geweest:

- Circa 75% heeft een hond.
- Circa 25% heeft nu geen hond (meer), maar overweegt wel in het komende half jaar een hond te kopen.
- Er is een spreiding naar leeftijd van de hond.
- Per groep moeten minstens 2 honden gechipt zijn.
- Allen hebben zelf de hond gekocht in Nederland. Maximaal 1 hond per groep mag in het buitenland zijn gekocht.
- Allen zijn de hoofdverzorgers van cq. verantwoordelijke voor de hond, dus doen de meeste aankopen en dierenartsbezoeken, dus geen jongeren die thuis een hond hebben, die ze mede verzorgen, maar waar ze niet verantwoordelijk voor zijn.
- Bij voorkeur in iedere groep 1 persoon die meer met honden bezig is dan alleen de eigen hond, bv. een hobby fokker van honden of iemand met een uitlaatservice. Per groep maximaal 2 van dit type personen.
- Security screening: De respondenten en hun partners mogen niet werkzaam zijn als dierenarts, als dierenartsassistent of als paraveterinair.

Voor de sessies is in overleg met Wageningen UR Livestock Research en LEI-Wageningen UR een gespreksleidraad opgesteld. Deze bestond uit een vragenlijst, opgesteld volgens de Theory of Planned Behaviour, bedoeld om de kennis, houding en intenties van de geïnterviewde in kaart te brengen. De laatste stap van het model, de daadwerkelijke gedragsverandering was voor deze interviews niet van toepassing.

Los van het model is een aantal vragen gesteld om de achtergronden van de geïnterviewden in beeld te brengen.

Met elk van de 4 focusgroepen is een gesprek gehouden van 2 uur lang, geleid door een in deze onderzoeksvorm gespecialiseerde onderzoeker.

De gesprekken zijn gehouden bij in Amsterdam en Den Bosch bij Bureau Fris op 27 en 28 november 2013.

Na afloop van de gesprekken is een rapportage op hoofdlijnen gemaakt door de interviewster, samen met de onderzoeker van WUR. Deze rapportage is omgezet in het onderhavige rapport en bevat de belangrijkste bevindingen die uit de gesprekken verkregen zijn.

---

## 3 Resultaten

De 4 geïnterviewde groepen hadden een aantal overeenkomsten. In alle groepen zat iemand die wel eens een nestje gefokt had of dit vaker deed. Opvallend was het grote aantal personen dat weliswaar affiniteit met honden had, maar bijna niet met rashonden. Het kennisniveau van de groepen leek representatief voor de gemiddelde Nederlander: in geen van de groepen was veel professionele kennis aanwezig, bijna iedereen had een hobbymatige benadering.

De groepen hadden ook een aantal verschillen. De groepen in Amsterdam bestonden duidelijk uit personen die in en rondom de stad woonden. De groepen in Den Bosch bestonden uit mensen die meer landelijk, in dorpen en op het platteland, woonden. Dit verschil was vooraf beoogd en bleek ook bereikt te zijn.

### 3.1 Aankoop van een pup

Alvorens tot de aanschaf van een pup over te gaan is de gemiddelde pupkoper vaak al maanden bezig met de voorbereiding van de aanschaf. Dit doet men op de volgende wijze:

- Men vraagt bij vrienden en familie en men kijkt op internet.
- Men bepaalt welk ras of type hond men wil. Opvallend daarbij is dat men geen onderscheid maakt tussen rashond of look-a-like.
- De meeste respondenten denken na of hebben nagedacht over een asielhond of een hond uit het buitenland (zwerf- of herplaatsdieren uit diverse Europese landen).
- Mensen zijn op de hoogte van de verschillende aankoop mogelijkheden van een pup: marktplaats, asiel (ook voor puppies) en de beroepsfokkers.

Hoewel de periode van oriëntatie voor een nieuwe hond vaak lang duurt, wordt de aankoopbeslissing vaak impulsief genomen.

- Als men gaat kijken naar een nestje, dan neemt men nagenoeg altijd ook daadwerkelijk een pup hiervan. Men gaat dus niet eerst een aantal nestjes bekijken alvorens de definitieve keuze te maken.
- Men laat zich leiden door emotie ("het lieve puppy", "de vriendelijke fokker").
- Het "plaatje" en de prijs zijn uiteindelijk meer doorslaggevend dan additionele zaken als stambomen, dierenpaspoorten, chips, entingen, etc.

Men is zich vaak wel bewust van het bestaan van malafide hondenfokkerij en -handel, maar men realiseert zich niet dat men hier zelf de dupe van kan worden. Er is sprake van een zekere naïviteit.

#### 3.1.1 Aankoopkanalen

##### Typering fokkers

Het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG, 2014) maakt het volgende onderscheid in verschillende type fokkers:

- Rasfokkers: fokkers van honden met een door de Raad van Beheer erkende stamboom, fokkers zijn aangesloten bij een rasvereniging en houden zich aan het fokreglement. Dit zorgt ervoor dat er op verantwoorde wijze gefokt wordt en de puppen op een correcte wijze geënt, gesocialiseerd en verzorgd worden. De kans op een goede pup is hierdoor groot.
- Broedfokkers: mensen die honden fokken op een manier waarbij het geldelijke gewin belangrijker is dan de gezondheid van de pups en hun moeder. Er wordt niet gelet op gedrag en erfelijke afwijkingen, er is vaak geen of onvoldoende socialisering en de gezondheid van de pups wordt vaak onvoldoende gewaarborgd.
- Particulieren: mensen die een keer een nestje fokken met hun hond of door een 'ongelukje' een nestje hebben. Afhankelijk van de kennis en inzet van deze mensen kan dit een goed adres zijn of juist niet. Sommige handelaren doen zich voor als particulier en het onderscheid is soms erg moeilijk te zien.
- Handelaren: verkopen vele 'rassen', de pups zijn niet zelf gefokt, maar aangekocht. De herkomst is vaak dubieus en de kans op gezondheids- of gedragsproblemen is groot.

---

In de focusgroepen wordt onderscheid gemaakt tussen brood- of beroepsfokkers, hobby c.q. thuisfokkers en gelegheidsnestjes. Deze typering komt niet overeen met de indeling van het LICG. Men geeft de volgende karakterisering:

- **Brood- of beroepsfokkers:** hieronder schaaft men beroepsfokkers met verschillende rassen, maar ook de fokkers van één soort rashond. Deze fokkers worden als erg c.q. te commercieel beschouwd en veelal gewantrouwd ("geldwolven").
- **Hobby – of thuisfokkers:** dit zijn in de ogen van respondenten "gewone" mensen met een hond die af en toe een nestje hebben. Dit zijn de nestjes in de woonkamer. Deze mensen worden als zeer sympathieke en betrokken fokkers gezien.
- **Gelegheidsnestjes:** dit zijn de 'ongelukjes', nestjes die leuk voor één keer zijn. Deze nestjes zijn ofwel in de huiskamer ofwel in de schuur op een boerderij en worden doorgaans positief beoordeeld.

Deze terminologie is zoals hondenbezitters praten over de verschillende type fokkers en nestjes, waarbij de grenzen niet altijd duidelijk zijn.

Vooraf de rashondenfokkers worden verschillend beoordeeld. Door mensen uit de focusgroepen zonder rashond worden ze vaak als brood- of beroepsfokkers aangeduid, waarbij de beleving volledig tegenstrijdig is met de door het LICG gegeven definitie. De focusgroep-deelnemers met een rashond beoordeelden de rashondenfokkers als hobby- of thuisfokkers en hadden duidelijk een positiever beeld dan de niet-rashondenbezitters..

Wat gezondheid van de hond betreft associeert men geen positief of negatief beeld met een bepaald type fokker.

Hoewel men vaak wel weet dat er broodfokkers zijn (ook in Nederland), realiseert men zich niet dat zij zelf ook van een dergelijk bedrijf een puppy kunnen of zelfs al in het verleden hebben afgenomen.

#### Aankoopplaatsen

Veel genoemde aankoopplaatsen waren:

- nestjes via kennissen: dit konden gelegheidsnestjes zijn of nestjes bij hobbyfokkers; de hobbyfokkers konden honden met of zonder stamboom fokken.
- marktplaats: dit wordt als een volwaardige en goede mogelijkheid gezien om een pup aan te schaffen. Hoewel men weet dat er via dit kanaal ook malafide gefokte honden worden aangeboden, acht men zich in staat dit te herkennen en wordt het risico op een miskoop daardoor laag ingeschat.
- de krant: deze optie wordt duidelijk minder genoemd dan marktplaats, men is duidelijk meer gericht op internet.

Opvallend genoeg werd geen enkele keer een aankoop via de Rasvereniging genoemd<sup>1</sup>. Zelfs een persoon die specifiek een rashond uit bepaalde lijnen aangekocht had, had hiervoor advies ingewonnen bij een plaatselijke hondensportvereniging (waar een specialist/liefhebber van dat ras was) en niet bij de rasvereniging. Andere personen met een rashond hadden deze vaak via kennissen die dit ras fokten.

In de gesprekken werden verschillende voor- en nadelen genoemd van de diverse aankoopkanalen voor honden. Deze zijn in tabel 1 weergegeven.

---

<sup>1</sup> Sinds de opkomst van internet is de verkoop van rashonden via rasverenigingen afgenomen. Fokkers bieden de pups vaak via hun eigen website aan of via gespecialiseerde puppy-verkoop websites. Ook marktplaats is een veel gebruikt medium voor de verkoop van bonafide gefokte rashonden.

**Tabel 1:**

Voor- en nadelen van verschillende aankoopkanalen voor puppies, zoals deze door de respondenten per type aankoopplaats\* zijn genoemd

	Voordelen	Nadelen
Marktplaats	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ruime keuze (in type hond en per type hond)</li> <li>- Makkelijk toegankelijk</li> <li>- Snelle koop mogelijk</li> <li>- Makkelijke selectie</li> <li>- Beoordelingen van fokkers/ aankoopplaatsen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kleine kans op slechte fokkers en zieke pups</li> <li>- weinig achtergrond, maar is slechts voor een enkeling een probleem</li> </ul>
Krant	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Makkelijk toegankelijk</li> <li>- Snelle koop mogelijk</li> <li>- Makkelijke selectie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kleine kans op slechte fokkers en zieke pups.</li> </ul>
Hobby- of thuisfokkers	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Gezonde hond met goed karakter</li> <li>- Betrokken, zorgzame fokker</li> </ul>	(geen nadelen genoemd)
Brood- of beroepsfokkers		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Alleen uit op geld</li> <li>- Duur</li> </ul>
Gelegenheids-nestje	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Geen doorgefokte hond</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- "Moet je toevallig tegenaan lopen"</li> </ul>
Asiel	<ul style="list-style-type: none"> <li>- "Je helpt een hond"</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Mogelijke aanwezigheid van een voorgeschiedenis</li> </ul>
Buitenland	<ul style="list-style-type: none"> <li>- "Je helpt een kansloze hond"</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Onbekende voorgeschiedenis</li> </ul>

\*In het overzicht is de malafide fokkerij en handel niet opgenomen, omdat deze niet door de geïnterviewden genoemd is. Men denkt niet dat men hiermee te maken heeft gehad of zal krijgen.

### 3.1.2 Aankoopcriteria

#### Karakter

Bij de keuze van een hond, zowel ras als komaf, wordt vooral gekeken naar het karakter van de hond. Slechts een deel van de mensen kijkt naar wat de eigenschappen van het ras zijn, maar doorgaans kijkt men vooral hoe het puppy/hondje reageert op hen en op andere honden.

#### Kwaliteit fokker

Met betrekking tot de kwaliteit van de fokker vormt men zich een oordeel op zeer subjectieve gronden. Men kijkt of de fokker goed is voor de honden en goede bedoelingen heeft en niet (alleen) geld wil verdienen. Dit meet men onder meer af aan een schoon hok/mand en of de honden niet mager zijn. Verder weegt vooral mee hoe aardig men wordt ontvangen, hoeveel tijd de fokker voor de koper neemt, e.d.

#### Gezondheid pup

Men kijkt en vraagt veel minder naar de gezondheid van de pup. Men denkt dat men dit zelf goed kan inschatten door naar het uiterlijk van de pup/hond te kijken. ("Hij zag er goed uit; je ziet echt wel of een puppy gezond is of niet..."). Er wordt verder niet of nauwelijks gekeken naar entingen, ontwormingen of andere gezondheidsmaatregelen. Aan eventuele erfelijke gebreken wordt niet gedacht.

#### Afstamming hond

De lijn waar de hond uitkomt (vader-moeder en voorouders) wordt door bijna niemand serieus bekeken. Alleen een enkeling neemt dit mee in de overweging, waarbij men dan meer uitgaat van wat anderen zeggen dan dat men zichzelf hierin verdiept.

#### Beoordeling nest

De belangrijkste aspecten waar men bij het bezichtigen van een nest op let, zijn (in willekeurige volgorde):

- Is de moederhond vriendelijk?
- Is de pup vriendelijk?
- Ogen de puppies gezond? (puur op uitstraling)
- Is het nestje schoon?

---

Hierbij is het opvallend dat men een groot vertrouwen heeft in de eigen inschatting van de verkoper en zijn intenties. Men is ervan overtuigd dat men een malafide hondenfokker of nestje herkent. Daarnaast is een heel belangrijk punt hoe men door de fokkers wordt ontvangen en geholpen. Naarmate er meer tijd wordt uitgetrokken voor de koper en men vriendelijker cq. gastvrijer wordt ontvangen, stijgt het vertrouwen in de verkoper en hiermee in (de gezondheid van) de pup. Dit punt maakt de koper ook milder over zijn oordeel t.a.v. de bovengenoemde punten.

Echter wanneer men het tegenovergestelde treft - een zeer onvriendelijke verkoper en slechte omstandigheden van de puppies - blijken veel mensen toch te zwichten en nemen het hondje dan vaak toch mee:

- Door medelijden: men neemt de pup mee om het te redden en een goed thuis te geven.
- Het medelijden wordt versterkt door een aandoenlijk, lieve uitstraling van de pup ("Je bent dan al verkocht...").
- De genoemde aspecten waar men op let bij bezichtiging van een nestje, vormen ook direct de aankoopcriteria. De gezondheid of de lijn van de pup spelen hierbij een zeer ondergeschikte rol. Men vraagt zich hierbij ook niet af of men van dit type hond de beste hond heeft gekozen ("goed is goed").
- Wanneer men een nest cq. hondje gaat bezichtigen, is echter veelal de beslissing al genomen om het hondje te kopen. Men neemt zich soms wel voor om meerdere nestjes te gaan bekijken, maar bij de aanblik van de lieve puppies, is men al verkocht.

### Ervaring koper

De mate van ervaring bij de aanschaf van een hond is bepalend voor hoe uitgebreid men stil staat bij de aankoop van een hond, waar men naar kijkt en hoe bewust men de uiteindelijke aankoopbeslissing neemt. Mensen die al eerder een hond hebben gekocht, zijn zich bewuster en letten vaak op meer aspecten. Met name een negatieve ervaring met (de aankoop van) een hond, bijvoorbeeld vroeg overlijden door ziekte, zorgt ervoor dat mensen in hun ogen een uitgebreider, kritischer oriëntatieproces doorlopen en een in hun ogen bewustere keuze maken. Hondenbezitters zeggen daarbij dat ze bij een volgende aankoop kritischer zullen zijn en meer eisen zullen stellen, met name t.a.v. de gezondheid, maar ze hebben vervolgens geen nieuwe criteria hoe zij de (toekomstige) gezondheid van een pup kunnen beoordelen.

### Prijs

Hoewel de prijs niet expliciet genoemd is als aankoopcriterium, speelde het wel mee in de besluitvorming. Rashondenfokkers werden doorgaans negatief beoordeeld vanwege onder andere de hoge prijs voor de pup. Een hoge prijs ziet men niet als garantie voor een goede pup, maar meer als bewijs van bedrijfsmatigheid c.q. de drang naar geldelijk gewin.

## 3.1.3 Identificatie en registratie

### Kennis over Identificatie en registratie

De kennis over de nieuwe wet m.b.t. identificatie en registratie is nihil. Bijna geen hondeneigenaar of toekomstige hondeneigenaar heeft van de regeling gehoord. Een enkeling heeft vaag iets gehoord over het verplicht chippen, maar hoe het precies zit en de reden van deze nieuwe wet, zijn nagenoeg onbekend.

De verplichte registratie is nog minder bekend. Men heeft nergens iets gehoord of gelezen. Zelfs de toekomstige hondenbezitters die nu aan het zoeken zijn naar een pup, hebben er niet van gehoord.

### Perceptie van de wet

Er heerst veel achterdocht waarom de wet is ingevoerd. Een groot deel van de mensen verwacht dat de regeling uiteindelijk is ingevoerd om mensen op te sporen die geen hondenbelasting betalen en deze mensen dan te kunnen beboeten en alsnog de hondenbelasting te kunnen laten betalen. Een enkeling verwacht dat het chippen en registratie van honden een voorloper is van een verdere controle van de maatschappij ("*Big brother is watching you*").

De wet is daarnaast ook heel onduidelijk voor mensen en roept veel vragen op. De consequenties en hoe het precies werkt, worden niet door mensen gezien.

- Hoe werkt het systeem van chippen en registreren?
- Wie mag/moet de puppies chippen?
- Wat wordt er gedaan als een puppy niet wordt geregistreerd?

- Hoe kan deze regeling de malafide hondenfokkerij/-handel aanpakken?
- Hoe werkt de terugkoppeling bij de dood van een hondje? Dus hoe wordt uiteindelijk de malafide hondenfokker/-handelaar gevonden?
- Hoe wordt deze wet gehandhaafd?
- Wat gebeurt er als een puppy ongechipt blijkt te zijn?
- En waar zou dit gemeld moeten worden?
- Waar liggen de verantwoordelijkheden? M.a.w. wie krijgt de boete bij een ongechipte/ongeregistreerde pup?

De meeste mensen verwachten dat het systeem dat deze wet met zich mee brengt, niet waterdicht is en ook lastig waterdicht gemaakt kan worden. Men verwacht dat de wet niet werkzaam zal zijn, m.a.w. dat de malafide hondenfokkerij en -handel hier niet door zal verdwijnen. Ze hebben geen vertrouwen in de effectiviteit van deze wet:

- Men verwacht dat er eenvoudig gefraudeerd kan en zal worden met dit systeem.
- Men vraagt zich af hoe handhaving van deze wet kan worden gerealiseerd. Men heeft ernstige twijfels of dit überhaupt haalbaar is.
- Men verwacht dat met name gelegenheidsnestjes niet zullen worden gechipt, omdat de regeling niet bekend is. Indien de regeling wel bekend gemaakt wordt, verwacht men dat meer gelegenheidsnestjes direct na de geboorte afgemaakt zullen worden, omdat de eigenaar van de teef niet bereid is om de kosten voor het chippen en registreren te maken.
- Men vindt een Nederlandse regeling geen goede maatregel om met de open grenzen in Europa de malafide fokkerij/handel te kunnen aanpakken.

Men vindt ook het systeem te groot voor het doel en verwacht dat deze het doel voorbij schiet. Herhaaldelijk werd geopperd dat de malafide hondenfokkers en -handelaren eenvoudiger zijn op te sporen en ook veelal al bekend zijn bij de overheid of andere instanties. Men noemt spontaan dat men meer vertrouwen heeft in een Meldpunt of een website voor slechte hondenfokkers of -handelaren ("*publieke schandpaal cq. slechte recensies*").

#### Rol van de wet in het aankoopproces

Men realiseert zich nauwelijks dat de hondenkopers het chippen en registreren 'moeten afdwingen' bij de fokkers/verkopers en men is zelf ook niet bereid om dit af te dwingen. De redenen hiervoor zijn:

- Men vertrouwt veel meer op het eigen oordeel dan een verplichte chip.
- Men verwacht vooral bij gelegenheidsnestjes geen chip, omdat dit kosten met zich mee brengt. Men ziet het niet hebben van een chip zeker bij dit soort nestjes niet als een nadeel.
- Men verwacht dat de regeling bij deze mensen en ook bij een deel van de thuis- of hobbyfokkers niet bekend zal zijn. En dus is het niet hebben van een chip geen alarmbel en derhalve ook geen aankoopcriterium.

Het chippen en registreren van een puppy wordt niet gezien als een kwaliteitskeurmerk, waardoor het op dit moment - ondanks de wettelijke verplichting - voor geen van de mensen een aankoopcriterium vormt. Als argumenten voert men aan:

- Een chip zegt niets over de gezondheid van een puppy.
- Een chip zegt niets over de kwaliteit of de intenties van de fokker.

Het enige voordeel dat men momenteel ziet voor een hondeneigenaar is, dat een gechipte en geregistreerde hond bij verlies of diefstal terug gevonden kan worden. Maar omdat men dit eenvoudig zelf kan laten doen, ziet men dit niet als noodzaak bij aankoop van een puppy.

#### Houding ten opzichte van chippen en registreren

De kosten van het chippen worden door (toekomstige) hondenbezitters als laag ingeschat en derhalve ook niet als drempel ervaren om dit zelf te doen wanneer het nog niet is gedaan door de fokker. Vaak wordt een inschatting van €15<sup>2</sup> gemaakt.

Het feitelijke inbrengen van een chip in een puppy, wordt nauwelijks als een bezwaar genoemd. Slechts een enkeling noemt zwevende chips en vorming van kanker als mogelijke nadelen.

<sup>2</sup> De kosten voor het laten chippen van een hond zijn vrij ondoorzichtig en variëren per databank. Soms wordt per hond een bedrag gevraagd, soms per nest, soms per account en ook combinaties hiervan komen voor. Voor de consument wordt het chippen van een hond doorgaans door de dierenarts uitgevoerd en kost dan (inclusief consult en aanmelding bij een databank) tussen 30 en 50 euro ([www.chipjedi.nl](http://www.chipjedi.nl)).



---

Na uitleg waarom de wet is ingevoerd, zegt slechts een klein deel bereid te zijn om de pup te laten chippen en registreren. Beweegredenen zijn:

- Plichtsgetrouw: men wil zich graag aan de wet houden en zal dus een puppy wel laten chippen, maar men zal dit dan zelf doen en niet als criterium stellen bij de aankoop.
- Meewerken aan bestrijding van malafide hondenfokkerij en -handel: een enkeling wil zich wel inzetten voor bestrijding van deze vervelende praktijken. Echter men liep er niet warm voor.
- Het (makkelijker) kunnen terugvinden van verdwaalde (of gestolen) honden. Dit wordt door veel mensen als duidelijk (en enig) voordeel gezien van het chippen en registreren.

Het merendeel van de geïnterviewden gelooft niet dat het chippen en registreren kan helpen tegen malafide praktijken en ziet daarom het nut van het chippen en registreren niet in. Men vindt het daarom een overbodige actie en is niet bereid om hiervoor een inspanning te verrichten.

---

## 4 Discussie en conclusies

Het uitgevoerde kwalitatieve onderzoek geeft een indruk van de houding, gevoelens en beweegredenen van een gemiddelde hondeneigenaar c.q. liefhebber ten aanzien van I&R. Het geeft een beeld, maar geen cijfermatig beeld omtrent percentage personen die bepaalde keuzes maken.

### 4.1 Aankoop van een pup

Bij de aankoop van een pup is het opvallend dat men weliswaar een vrij lange voorbereidingsperiode neemt, maar dan toch vrij impulsief tot de aanschaf van een pup over gaat. De setting van de omstandigheden ("het lieve puppy", "de vriendelijke fokker") is dan vaak belangrijker dan de achtergronden en de gezondheid van de pup. Er wordt ook niet verder gezocht of er wellicht een betere pup te krijgen is, goed is goed. Ook uit ander onderzoek blijkt dat dieren vaak meer op emotie dan op ratio gekozen worden (Pompe et al., 2013)

Met betrekking tot de gezondheid van een pup wordt aangegeven dat men dat zelf goed kan inschatten: "je ziet echt wel of een pup gezond is...". Men realiseert zich niet dat dit slechts een momentopname is en dat een pup wellicht al iets onder de leden kan hebben, dat nu nog niet zichtbaar is, maar zich wellicht morgen openbaart. Men realiseert zich ook niet dat een hond een vervelende, erfelijke ziekte bij zich kan dragen. Het lijkt erop dat kopers een laag bewustzijn hebben met betrekking tot mogelijke gezondheidsproblemen bij pups en de risico's onderschatten. Uit onderzoek van De Cock Bunink et al. (2012) kwam naar voren dat erfelijke gebreken en ziekte wel goed overwogen worden bij de aankoop van een dier, maar ook bleek dat het kennisniveau van de respondenten lag was. Dit kan leiden tot verkeerde keuzes.

Opvallend is de lage waardering van stambomen, hondenpaspoorten, chips en inenting. Blijkbaar worden deze zaken niet gezien als kwaliteitskenmerk of garantie tegen een verkeerde aankoop.

Een minder kritische aankoop kan succesvol zijn als deze via betrouwbare kanalen gedaan wordt. Ook hier loopt de pupkoper echter een groot risico, doordat men met name internetsites zoals Marktplaats hoog waardeert. Dat dit bij uitstek de plaats is waar malafide hondenfokkers en handelaren hun waar verkopen is niet iets waarover men nadenkt. Men is zich wel bewust van het bestaan van illegale en malafide praktijken, maar denkt dit zelf goed te kunnen herkennen.

Na een negatieve ervaring geven hondenbezitters aan om de volgende keer kritischer te zijn bij de aankoop van een pup. Het gebrek aan nieuwe selectiecriteria, geeft echter aan dat er bij een nieuwe aankoop op dezelfde manier teweerk gegaan zal worden als voorheen. Omdat men in de praktijk uiteindelijk niet kritischer zal zijn, zal de kans op een verkeerde aankoop niet kleiner zijn. Pompe et al. (2013) vond dat houders van risicovolle dieren vaker een verkeerde aankoop deden dan kopers van minder risicovolle dieren. Echter, beide groepen bevelen hun dier in gelijke mate aan anderen aan en bij een herhalingskoop gaat men voor eenzelfde type dier. Dit komt overeen met de bevindingen uit het onderhavige onderzoek.

Geconcludeerd kan worden dat pupkopers vrij naïef zijn in hun aankoopgedrag en daarbij ook gebruik maken van risicovolle aankoopkanalen. Zij laten zich in overwegende mate leiden door emotie en achten zichzelf voldoende in staat om gezondheids- en welzijnsrisico's in te schatten. De kans dat ze een verkeerde pup treffen is daardoor vrij groot. Stambomen en/of hondenpaspoorten worden niet gezien als aankoopcriterium.

---

## 4.2 I&R regeling

De kennis over de nieuwe wet m.b.t. identificatie en registratie is nihil. Een enkeling heeft iets gehoord over chippen, maar de verplichte registratie is niet bekend. Na uitleg is de perceptie niet positief, omdat men vermoedt dat er andere motieven zijn om deze regeling in te voeren, bijvoorbeeld het opsporen van ontduikers van hondenbelasting. Men ziet ook niet hoe deze wet de malafide hondenfokkerij en -handel kan helpen aan te pakken en ziet het als een onnodig log en niet te handhaven regeling. Men is van mening dat malafide hondenfokkers en -handelaren bekend zijn en dus simpelweg opgepakt moeten kunnen worden. Ook zet men vraagtekens bij een nationale wet voor een probleem dat een Europese omvang heeft (men is zich bewust van illegale pups uit het buitenland).

Als voordeel van chippen ziet men alleen de mogelijkheid om zoekgeraakte (of gestolen) honden weer thuis te kunnen brengen.

Wat betreft het inbrengen van de chip heeft men nauwelijks bezwaren en ook de kosten lijken geen probleem te zijn.

Geconcludeerd kan worden dat men een negatieve houding heeft ten aanzien van de verplichte I&R regeling: men heeft geen kennis, er is wantrouwen, men ziet geen voordelen, maar wel de nodige nadelen. De wetgeving speelt verder ook geen enkele rol bij de aankoop van een pup.

## 4.3 Chippen en registreren van een pup

Om de I&R-regeling tot een succes te maken is het nodig dat pupkopers alleen gechipte honden kopen. Daarvoor moet er een bepaald voordeel zijn of een maatschappelijke drijfveer om het chippen en registreren als aankoopcriterium te hanteren, dus alleen een gechipte en geregistreerde hond te willen kopen. In figuur 2 staan overtuigingen en attitudes genoemd, die moeten leiden tot het aankopen van een gechipte (en geregistreerde) pup. Indien alle kaders 'groen' zijn, dan zal de intentie om een gechipte hond te kopen ook 'groen' worden en is de kans dat inderdaad een gechipte hond gekocht gaat worden groot. In figuur 2 zijn de belemmeringen te zien in de vorm van oranje kaders. De blauwe kaders zijn in principe neutraal, werken dus niet tegen, maar ook niet mee.

Bij toetsing van de resultaten aan het model van de Theory of Planned behaviour (figuur 2), komen met betrekking tot identificatie en registratie de volgende zaken naar boven:

Kennis:

- Controle overtuiging: Met betrekking tot het chippen van een pup weten de respondenten over het algemeen wel waar ze dat kunnen laten doen. In het model is het betreffende onderdeel groen gekleurd.
- Normatieve overtuiging: Men heeft niet het idee dat het maatschappelijk gewenst of ongewenst is om een gechipte pup te kopen. Men denkt ook niet daar zelf op enige wijze op afgerekend te worden. De houding is dus niet negatief, maar ook niet positief, zodat de betreffende onderdelen in het model blauw gekleurd zijn.
- Gedragsovertuiging: Men heeft een ronduit negatieve gedagsovertuiging en houding ten aanzien van chippen en registreren. Alleen om zoekgeraakte (of gestolen) honden terug te vinden ziet men enig nut, maar verder niet. De betreffende onderdelen in het model worden daarom oranje gekleurd, ten teken dat dit een knelpunt vormt.

Attitude:

- Waargenomen gedragscontrole: men is ervan overtuigd dat men de pup zou kunnen laten chippen als men dat zou willen en de kosten lijken niet een probleem. Dit onderdeel is dus groen gekleurd.
- Subjectieve norm: Men denkt niet zelf op enige wijze op afgerekend te worden op I&R. De houding is dus niet negatief, maar ook niet positief, zodat de betreffende onderdelen in het model blauw gekleurd zijn.
- Attitude: men ziet weinig nut in het chippen en zelfs voor het terugvinden van de hond is men vaak onvoldoende gemotiveerd om de hond te laten chippen en in ieder geval niet om dit als aankoopcriterium voor een pup te hanteren. Dit onderdeel is dus oranje gekleurd.

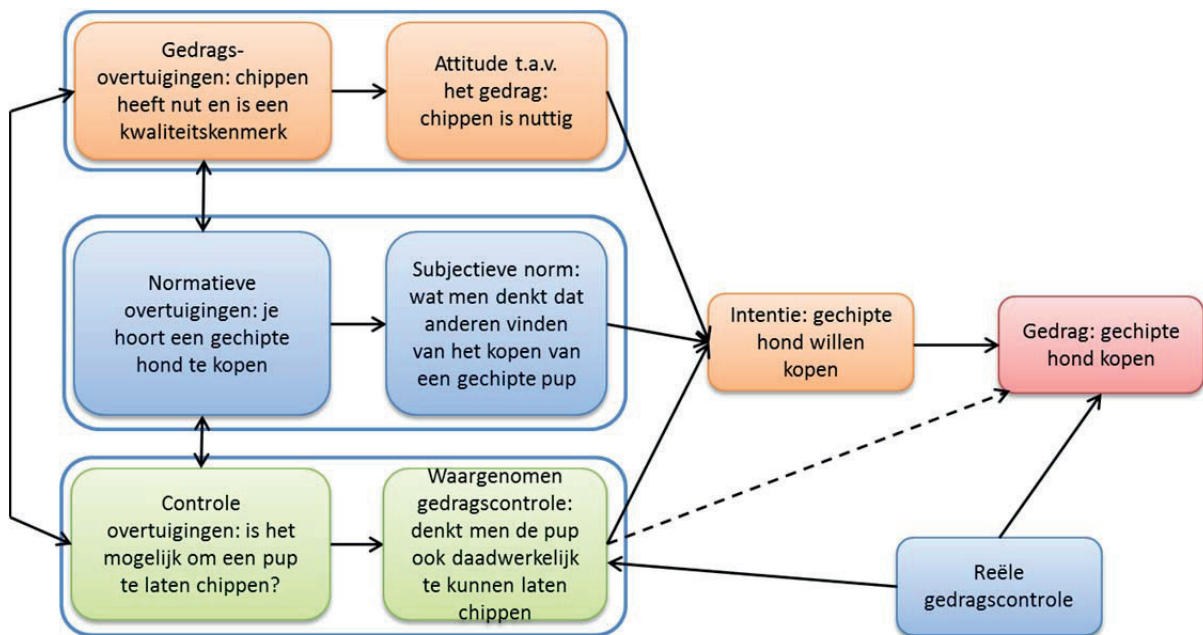
Intentie:

- De resultante van het linker deel van het model levert de intentie van de koper op: neemt hij zich voor een gechipte hond te kopen of niet? Doordat men het nut van de chip niet ziet en er vanuit normatieve aspecten geen verplichting gevoeld wordt, zal de intentie om de hond te laten chippen of om een gechipte hond te kopen minimaal zijn. Dit onderdeel is dus oranje gekleurd.

Gedrag:

- Het uiteindelijke aankoopgedrag zal dan zodanig zijn dat men niet gericht naar een gechipte hond zal zoeken.

Om het aankoopgedrag van de pupkopers te wijzigen zal dus met name aandacht besteed moeten worden aan het verbeteren van de gedragsovertuiging en attitude ten aanzien van het chippen en registreren. Om deze houding te wijzigen, is kennis nodig over de regeling, het nut en de mogelijkheden om met deze regeling de malafide hondenfokkerij en handel aan te pakken. Deze kennis kan er ook voor zorgen dat normatieve overtuigingen veranderen en dat men gaat vinden 'dat je een gechipte hond hoort te kopen'.



**Figuur 2:** invulling van het model van Planned Behaviour met betrekking tot het kopen van een gechipte pup.

Groene kaders: deze zijn positief ten aanzien van het beoogde einddoel, het kopen van gechipte honden; blauwe kaders zijn neutraal; oranje kaders geven aan dat deze kenmerken niet positief zijn ten aanzien van het beoogde einddoel; rode kades zijn negatief en geven aan dat het einddoel niet gehaald wordt.

---

## 5 Reacties van respondenten

Om de I&R regeling tot een succes te maken zijn een aantal randvoorwaarden van belang:

- de regeling dient alom bekend te zijn.
- pupkopers zien een meerwaarde cq. garantie in I&R en vragen naar een gechipte en geregistreerde hond.

Tijdens de interviews van het kwalitatief onderzoek werden diverse keren tips en ideeën gegeven, die in gingen op bovenstaande punten. Hoewel niet duidelijk is in hoeverre deze reacties bruikbaar en wettelijk toegestaan zijn, geven ze wel een beeld van de gevoelens en houding van de respondenten weer en kunnen ze als zodanig wellicht in vervolgstappen meegenomen worden.

### Bekendheid creëren

Om bekendheid te geven aan de I&R-regeling dient deze breed gecommuniceerd te worden. Suggesties van mogelijke communicatiemiddelen die vanuit de respondenten genoemd werden en waarvan men dacht dat deze de bekendheid van de I&R-regelgeving kunnen vergroten, zijn:

- Postbus 51 spotje: massaal en tv kijkt iedereen.
- Sire spotje: maatschappelijk thema.
- TV-programma: als onderwerp in een goed bekeken opinie/consumenten-programma brengen.
- Sites waarop mensen naar een puppy zoeken, bv. Marktplaats.
- Aanverwante sites en fora.

### Gedragsovertuiging en attitude

De gedragsovertuiging en attitude van pupkopers moeten zodanig veranderen, dat men chippen en registreren nuttig vindt en als een kwaliteitskenmerk beschouwt. De achtergrond en de reden van de invoering van I&R blijken nu nog onbekend. Ook begrijpt men niet hoe I&R een hulp kan zijn in de strijd tegen de malafide hondenfokkerij en -handel. Vragen die tijdens de interviews gesteld werden waren:

- Waarom is deze wet ingevoerd?
- Hoe kan deze wet de malafide hondenfokkerij en -handel tegen gaan? De werking van het systeem moet duidelijk worden! Dit zal de geloofwaardigheid vergroten dat hun eis voor een gechipte pup ook daadwerkelijk zorgt voor gezonde hondjes.
- Wat heeft de toekomstige pupkoper aan I&R en hoe kunnen zij bijdragen aan het bestrijden van de illegale hondenfokkerij en -handel?
- Wat gebeurt er met meldingen van (te vroeg) overleden honden?
- Hoe gaat de ingevoerde wet gehandhaafd worden? Dit is niet alleen van belang voor de effectiviteit, maar vergroot ook de geloofwaardigheid.

In de gesprekken kwam naar voren dat men graag bondige informatie wil, met een link naar uitvoerigere informatie. Hierin is grotendeels al voorzien middels de website [www.chipjedier.nl](http://www.chipjedier.nl). Echter, de exacte werking van de regeling, eigenlijk het merendeel van de hierboven genoemde punten, staan hier niet op. De website richt zich vooral op het 'hoe' van het chippen en registreren, niet op het 'waarom'.

### Aanpak malafide hondenfokkerij en -handel

De malafide hondenfokkerij en -handel kan in de ogen van (toekomstige) hondenbezitters veel effectiever en efficiënter worden aangepakt dan middels de wet op chippen en registreren. Methoden die men noemde zijn:

- Meldpunt voor hondenmishandeling cq. slechte nesten<sup>3</sup>.
- Website met recensies of meldingen. Via een korte, krachtige boodschap kan verwezen worden naar een website waarop meer gedetailleerde info te vinden is.
- 

---

<sup>3</sup> Sinds 2011 bestaat het meldnummer 114 "red een dier", maar klaarblijkelijk associeert men dit nummer niet met de mogelijkheid om misstanden in de fokkerij te melden

---

Of dit daadwerkelijk realistische en/of uitvoerbare opties zijn, valt buiten de scope van dit onderzoek. Voor acceptatie van de I&T-regeling door hondenbezitters lijkt het echter goed om niet alleen het nut en belang van I&R uit te leggen, maar ook aan te geven in hoeverre de genoemde methoden wettelijk mogelijk zijn en wat ervan te verwachten is.

---

## 6 Literatuur

- Ajzen, I., 1991. The theory of planned behavior. *Organizational Behaviour and Human Decision Processes*, 50 (1991), pp. 179–211.
- Besluit van 1 februari 2013, houdende de vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit van 2 oktober 2012, houdende wijziging van het Besluit identificatie en registratie van dieren in verband met het verplicht stellen van identificatie en registratie van honden (Stb. 497). *Staatsblad* 2013 42.
- Cock Buning, T. de, V. Pompe, H. Hopster & C. de Brauw, 2012. *Denken over Dieren: dier en ding, zegen en zorg*. Athena Instituut, faculteit der Aard- en levenswetenschappen. [www.falw.vu.nl/nl/onderzoek/athena-instituut](http://www.falw.vu.nl/nl/onderzoek/athena-instituut). 67 pag.
- Cornelissen, J. & H. Hopster, 2008. Hondenbeten in perspectief, bijlage feiten en cijfers. Een evaluatie van de RAD en aanbevelingen voor het terugdringen van bijtincidenten. Rapport van de Commissie van Wijzen ingesteld door de minister van LNV. 8 mei 2008. 74 pag.
- EU-Verordening 998/2003, 2003. Verordening (eg) nr. 998/2003 van het Europees parlement en de Raad van 26 mei 2003 inzake veterinairerechtelijke voorschriften voor het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren en houdende wijziging van Richtlijn 92/65/EEG van de Raad. PB L 146 van 13.6.2003, blz. 1-21.
- HAS, 2011. *Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2011, Werkgroep feiten en cijfers*, HAS Hogeschool, Den Bosch, 49 pag.
- HKB, 1999. Besluit van 11 januari 1999, houdende regelen inzake bedrijfsmatige verkoop, aflevering en inbewaringneming van honden en katten (Honden- en kattenbesluit 1999).
- I&R, 2012. Besluit van 2 oktober 2012, houdende wijziging van het Besluit identificatie en registratie van dieren in verband met het verplicht stellen van identificatie en registratie van honden. *Staatsblad* 2012 497: 1-29.
- LICG, 2014. De aanschaf van een hond. Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren. <http://www.licg.nl/1nx/praktisch/hond/aanschaf-en-verzorging/de-aanschaf-van-een-hond.html>
- Pompe, V., H. Hopster en M. van Dieren, 2013. *Liefde maakt blind? Onderzoek naar waardenoriëntaties en waardenafwegingen van kopers/houders van 'risicovolle' dieren*. Lectoraat Welzijn van Dieren, Hogeschool VHL, Leeuwarden. 81 pag.
- Uhm, D.P. van, 2010. *Onderzoek illegale hondenhandel: De Puppydossiers; een koppeling tussen theorie en praktijk*. International Fund for Animal Welfare (IFAW), 20 pag.





---

# Bijlage 1 Vragenlijst kwalitatief onderzoek

Onderstaande vragenlijst is opgesteld als basis en uitgangspunt voor de interviews in het kwalitatief onderzoek.

## 6.1 Achtergrond geïnterviewde

Wat is uw woonomstandigheid:

- stad / dorp / platteland
- bent u opgegroeid met honden?

Heeft u een hond?

Zo ja:

- hoe komt u aan deze hond? (fokker/Marktplaats/kennissen)
- is dit uw eerste hond?
- was u al langer van plan om een hond te nemen?
- waarom heeft u een hond aangeschaft? Plezier/gezelschap / sport / waakhond
- onderneemt u dingen met uw hond? Wandelen / trainen / nee, is erf hond
- is uw hond gechipt? Weet u ook wanneer of door wie?
- Is uw hond geregistreerd? Weet u ook wanneer of door wie?

Zo nee:

- Bent u van plan om binnenkort een hond te kopen?
- Heeft u al ideeën daarover? (type, ras, waar vandaan)
- Heeft u ervaring met honden? (ja, nee, welke ervaring)

## 6.2 Kennis

Waarop moet je letten bij de aankoop van een hond? Hoe kun je te weten komen dat je een goede/gezonde hond koopt?

- herkomst/omgeving: ....
- ouders/gezondheid: ...
- wat wilt u weten over de hond?
- welke vragen stelt u de verkoper/fokker van de hond?
- ....

Waar kun je het beste een hond kopen?

- marktplaats/fokker/gelegenheidsnestje/buitenlandse hond/asiel
- waarop moet je dan letten?
  - o omgeving: ....
  - o gezondheid: ...
  - o ....
- wat wilt u weten over de hond?
- welke vragen stelt u de verkoper/fokker van de hond?

Waar komen de meeste pups vandaan die verkocht worden?

- rashondenfokker / gelegenheidsnestjes / puppyfarms in Nederland / puppyfarms in België / puppyfabrieken in het Oostblok
- waaraan herken je een hond die uit de malafide hondenfokkerij/-handel komt?

Wat weet u van het chippen van honden?

- bij welke honden wordt dit gedaan?
- waarom wordt dit gedaan?
- wat moet je doen om je hond gechipt te krijgen?

Wat weet u van het registreren van chips?

- bij welke honden wordt dit gedaan?
- waarom wordt dit gedaan?
- wat moet je doen om de chip van je hond geregistreerd te krijgen?

Is u iets bekend over wetgeving met betrekking tot:

- fokken en verkopen van honden?
- chippen en registreren van chips?

---

## 6.3 Attitude

Wat vindt u van:

- verkoop honden via marktplaats
- rashondenfokkers
- gelegenheidsnestje
- buitenlandse honden (uit Spanje, Portugal, Griekenland etc.) en de organisaties die zich hiermee bezighouden?
- asielhonden

Wat vindt u van het chippen van honden?

- wat vindt u voor- en nadelen van chippen?
- bent u voorstander? Zo ja, waarom, Zo nee, waarom niet
- Wat denkt u dat het voor de hond betekent?
- Wat denkt u dat het voor de eigenaar betekent? Waarom?

Wat vindt u van het registreren van chips van honden?

- wat vindt u voor- en nadelen van registreren van chips?
- bent u voorstander? Zo ja, waarom, Zo nee, waarom niet
- Wat denkt u dat het voor de hond betekent? Waarom?
- Wat denkt u dat het voor de eigenaar betekent? Waarom?

## 6.4 Intenties

Stel dat u nu een hond zou kopen, waar zou u die dan kopen?

- asiel / buitenlandse honden / marktplaats / gelegenheidsnestje / fokker
- welke eisen zou u aan zo'n hond stellen? Gezondheid / ouders / herkomst / verkoper/fokker
- hoe zou u voorkomen dat u een hond uit de malafide hondenfokkerij/-handel zou kopen?

Bent u van plan om een toekomstige hond te laten chippen?

- zo ja, waarom?
- zo nee, waarom niet?
- onder welke voorwaarden bent u bereid om uw hond te laten chippen of om een gechipte hond te kopen?
- hoeveel bent u bereid hiervoor te betalen?
- Weet u hoe u uw hond moet laten chippen? Bij wie? Waar? En hoeveel dat kost?

Bent u van plan om een toekomstige hond te registreren?

- zo ja, waarom?
- zo nee, waarom niet?
- onder welke voorwaarden bent u bereid om de chip van uw hond te laten registreren?
- hoeveel bent u bereid hiervoor te betalen?
- Weet u hoe u uw hond moet laten registreren? Bij wie? Waar? En hoeveel dat kost?



---

Wageningen UR Livestock Research  
Postbus 338  
6700 AH Wageningen  
T 0317 48 39 53  
E [info.livestockresearch@wur.nl](mailto:info.livestockresearch@wur.nl)  
[www.wageningenUR.nl/livestockresearch](http://www.wageningenUR.nl/livestockresearch)

Livestock Research Rapport 818

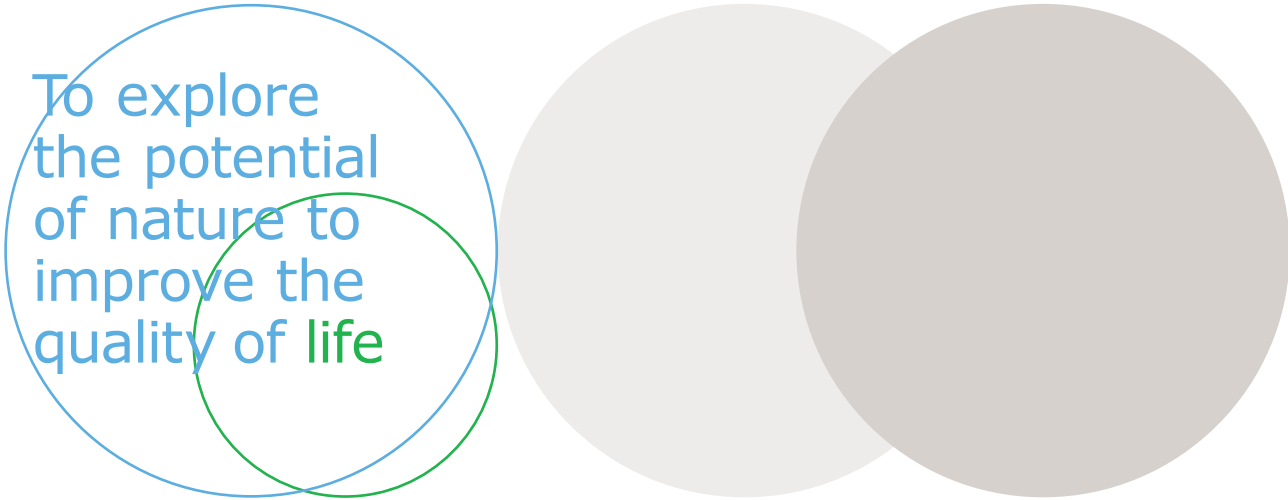


---

Wageningen UR Livestock Research ontwikkelt kennis voor een zorgvuldige en renderende veehouderij, vertaalt deze naar praktijkgerichte oplossingen en innovaties, en zorgt voor doorstroming van deze kennis. Onze wetenschappelijke kennis op het gebied van veehouderijsystemen en van voeding, genetica, welzijn en milieu-impact van landbouwhuisdieren integreren we, samen met onze klanten, tot veehouderijconcepten voor de 21e eeuw.

De missie van Wageningen UR (University & Research centre) is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.000 medewerkers en 9.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

---



To explore  
the potential  
of nature to  
improve the  
quality of life

---

Wageningen UR Livestock Research  
Postbus 338  
6700 AH Wageningen  
T 0317 480 10 77  
E [info.livestockresearch@wur.nl](mailto:info.livestockresearch@wur.nl)  
[www.wageningenUR.nl/livestockresearch](http://www.wageningenUR.nl/livestockresearch)

Livestock Research Rapport 818



---

Wageningen UR Livestock Research ontwikkelt kennis voor een zorgvuldige en renderende veehouderij, vertaalt deze naar praktijkgerichte oplossingen en innovaties, en zorgt voor doorstroming van deze kennis. Onze wetenschappelijke kennis op het gebied van veehouderijsystemen en van voeding, genetica, welzijn en milieu-impact van landbouwhuisdieren integreren we, samen met onze klanten, tot veehouderijconcepten voor de 21e eeuw.

De missie van Wageningen UR (University & Research centre) is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.000 medewerkers en 9.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.